

Lojalitet och frihet i USA

En grupp amerikanska vetenskapsmän (humanister, jurister och naturvetare) har utgivit en bok om de faror som kampen mot kommunismen innebär för friheten inom USA (Civil Liberties under attack, University of Pennsylvania Press). Bland de sju författarna är några av den amerikanska forskningens främsta namn, såsom Henry Steele Commager, historieforskare vid Columbia, och Zechariah Chafee, jr, professor i juridik vid Harvard. I sin iver att oskadliggöra kommunismen inom landet har unionella och statliga myndigheter, universitet och enskilda organisationer gått för långt, det är huvudtanken i boken; man riskerar att allvarligt begränsa de medborgerliga rättigheterna och den fria debatten om denna linje fullföljs, och som vapen mot det kommunistiska hotet är aktionerna av ringa eller intet värde. Många skrifter med samma tendens har utkommit under de senaste åren, men denna hör till de bäst underbyggda och i sin lugna skärpa mest övertygande.

Att kommunister inte bör få tjänstgöra inom förvaltningen eller andra offentliga institutioner är den självfallna utgångspunkten; partiet är ett förräddarparti, och medlemmarna är genom sin bundenhet vid ryska direktiv och dogmer oförmögna att tjäna landet och vetenskapen. Men utrensningen har blivit för omfattande och komplicerad för sitt eget syfte. Och framför allt: den har kombinerats med ett allmänt krav på lojalitet som skapar orättvisa, osäkerhet och fruktan. Man sammanblandar alltför ofta kommunism och allmän radikalism eller särmeningar över huvud. Folk blir rädda för att opponera mot härskande eller utbredda opinioner, att gå in i föreningar, att tala öppet om centrala frågor. Det gäller att verka lojal, och det enklaste sättet är att hålla tyst. För de konservativa grupperna blir kommunistfaran ett medel att framställa alla misshagliga som statens fiender och att göra lojalitet liktydig med fasthållande vid det bestående.

Den undersökning av tjänstemännens lojalitet som anbefalldes genom en presidentförordning av mars 1947 har varit

tidsödande, irriterande och nära nog resultatlös. Den har i första rummet, skriver juristprofessorn Gellhorn, "ställt den amerikanska regeringens auktoritet bakom den farliga förställningen att det är ett brott mot samhället att hysa tokiga åsikter eller att verka för motbjudande idéer". Som bevis på bristande lojalitet har man enligt justitieministerns direktiv betraktat medlemskap inte bara i nazist- eller kommunistpartier, utan också i en rad så kallade frontorganisationer, utan tvivel i regel starkt färgade av kommunistisk aktivitet, men ofta innefattande personer som inte är kommunister. Likväl har av tre miljoner tjänstemän som "undersökts" enligt förordningen blott tre hundra avskedats på grund av misstänkt illojalitet — de reella verkningarna av förordningen omfattar kanske ytterligare ett antal personer som frivilligt tagit avsked, men i varje fall är resultaten obetydliga.

De av kongressen tillsatta kommittéerna, bland dem Committee on Un-American Activities, blir kritiskt granskade i Chafees uppsats. Dessa kommittéer har rätt att fråga om praktiskt taget vad som helst, och de kan bötfälla och till och med döma till fängelse då inkallade personer vägrar att infinna sig eller inte svarar på frågorna. I realiteten blir kommittéerna ett slags domstolar, dels genom rätten att inskrida mot ovilliga vittnen, dels och kanske framför allt genom att de frågor som framställs ofta är ägnade att beröva en inkallad person hans goda namn och rykte — och ändå finns ingen rätt att anlita advokat vid dessa förhör och ingen möjlighet att klaga i högre instans.

Utrensningstendenserna inom den lägre och högre undervisningen, både i fråga om lärare och läroböcker, är en annan sak av betydelse. Kaliforniens statsuniversitet har genom sitt krav på lojalitetsed förlorat ett stort antal framstående lärare; endast ett fåtal blev avskedade — och avskedandet har av domstol förklarats olagligt — men många tog avsked, och många har sagt nej till anbud från universitetet på grund av brottet mot den akademiska friheten. Än viktigare är sannolikt att forskarna blir räddhågade

och oroliga, att andan av fri prövning och fri debatt drabbas även då några konkreta aktioner inte äger rum.

Författarna till det refererade arbetet reagerar mot missförhållanden och faror, och deras redovisning framhäver där för huvudsakligen svaga sidor i samtidens Amerika. Att debattfriheten i det väsentliga bevarats är uppenbart; att de

medborgerliga rättigheterna på senare år i det hela utvidgats — särskilt beträffande nagera — likaså. Men det behövs både inom och utom USA understrykas att världens främsta demokrati inte får förlora något av sin egen inre frihet genom kampen mot det tyrannier som helt och överallt vill förint friheten.